რეგიონი ამაღლებული

სამცხეჯავახეთი

ეროვნული ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრი
მისამართი: რუსთაველის ქუჩა 9ა
ტელ: (+995 431) 24 11 03
ელ ფოსტა: tickutaisi@gmail.com
საფოსტო ფოსტი: ქუთაისი
საფოსტო საათები: 09:00 – 19:00

ქუთაისის საერთაშორისო აეროპორტის საინფორმაციო ცენტრი
მისამართი: ქუთაისი, ნიკეა, ზაზა გამსახურდიას ქუჩა
ტელ: (+995 595) 08 82 19
ელ-ფოსტა: tickutaisiair@gmail.com
საფოსტო ფოსტი/საათები: ფრენის განრიგის მიხედვით

ფალეთის ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრი
მისამართი: რუსთაველის ქუჩა 39ა
ტელ: (+995 436) 22 46 76
ელ-ფოსტა: tictskaltubo@gmail.com
საფოსტო ფოსტი: ფოთი
საფოსტო საათები: 09:00 – 18:00

უფასო ცხელი ხაზი (24/7)
0 800 800 909
საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია
მისამართი: ქუჩა 4, 0105, თბილისი, საქართველო
ტელ: (+995 32)2436999
ელ-ფოსტა: info@gnta.ge
georgia.travel
www.fb.com/GeorgiaAndTravel
არაფრისმომგებელი მიზნებისთვის . დაბეჭდილია საქართველოში . 2017

იმერეთი

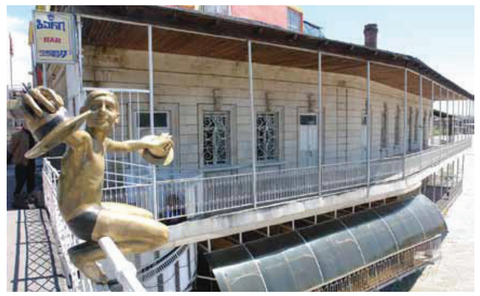

გეოგრაფია

იმერეთი ზემო და ქვემო იმერეთად იყოფა. ჩრდილოეთიდან შემოსაზღვრულია ლიხის ქედით, დასავლეთით მას მდინარე ცხენისწყალი ესაზღვრება, მიხვნი ჩრდილოეთით კავკასიონის ქედი, ხოლო სამხრეთით ფცრხათის ანე შესხთის მთები მდებარეობს. იმერეთის დაბლობის ლანდშაფტები კოლხური მცენარეულობითა დაფარული. იმერეთის ტყეები მდიდარია ცხოველებითა და ფრინველებით. იმერეთის დიდი ქალაქები და დასახლებებია: ქუთაისი, ზესტაფონი, სამტრედია, სახსერე, ჭიათურა, ხონი, ვანი, ბაღდათი, წყალტუბო, ვარციხე, ხარაგაული, შორაპანი, კულაში, თერჯოლა, ტყიბული და მრავალი სოფელი. იმერეთზე გამავალი მდინარეებია: ძირული, ჩხერიმელა, ყვირილა, რიკოთელა და სხვა.

ჰავა/ კლიმატი

იმერეთის დაბლობი კოლხეთის დაბლობის აღმოსავლეთ ნაწილს წარმოადგენს. აქ ზღვის სუბტროპიკული ჰავაა გავრცელებული. იცის რბილი, ობილი ზამთარი და ცხელი ზაფხული. ჰაერის წლის საშუალო ტემპერატურა 11-15 ნ გრადუსია. ნალექი წელიწადში 1300-180 მმ-ს აღწევს. ზემო იმერეთის ჰავა ზღვის ნოტიო სუბტროპიკულია, იცის შედარებით ცივი და უხვნალექიანი ზამთარი.

ისტორია

იმერეთის ტერიტორიაზე ძგ.წ. XIIII-ში კოლხურ ტომთა დიდი გაერთიანება არსებობდა. მოგვიანებით აქ აღორძდელი კლასობრივი ქართული სახელმწიფო წარმოიქმნა. მისი სახელი - "კოლხი" პირველად აღმოსავლურ წყაროებში ძგ.წ. XII-XIIს-ში ისხენიება. "კოლხა," როგორც იგი ძგ.წ. VIII საუკუნის

ურარტულ წყაროებია სახსენები, ძლიერი, მდიდარი სამეფო იყო, რომელიც ურარტუსა და ფიალხის სამეფოებს გამუდმებით ებრძოდა. ეს კოლხას აღმავლობის ხანა იყო, როცა მისი გავლენა ერეკლდებოდა აღმოსავლეთ ზღვისპირეთზე. კოლხას დაეკმის შემდეგ, ძგ. წ. VII-VI საუკუნეში,დასავლეთ საქართველოს ტერიტორიაზე ნამოვლილიდა ძლიერი და დამოუკიდებელი, მთელ ანტიკურ სამყაროში კარგად ცნობილი, კოლხეთის სამეფო. სწორედ კოლხეთში იმოგზაურეს არგონავტებმა ოქროს საწმისის მოსაპოვებლად.

მითიდან ჩანს, რომ უძველეს კოლხურ სამეფოში მაღალ დონეზე იყო განვითარებული მეტალურგია, სამხედრომექმედო კულტურა, მევენახეობა-მეღვინეობა, ვემოშენებლობა, ხეკაოსნობა და მეფიცინა. განსაკუთრებით განთქმული იყო კოლხეთის ოქრო,ამიტომ თავად კოლხეთი ბერძნულ წყაროებში "ოქრომრავალი" ქვეყნის სახელით იყო ცნობილი. ძგ.წ. VI-IV სს-ში აქ იჭრებოდა ვერცხლის ფული, კოლხური თეთრი.

კოლხეთზე მრავალი სავაჭრო გზა გადიოდა. სტრაბონის ცნობით,მდინარე ფაზის?ს 120 ხიდი არსებობდა.

ძგ. წ. VI-III სს-ში კოლხეთი მეორე ქართული სახელმწიფოს, იბერიის, გავლენის ქვეშ მოექცა. შემდეგ იგი პონტოს მეფემ დაიპყრო. I სს-ში კოლხეთის სამეფოს ადგილზე ახალი ქართული სახელმწიფოებრივი ერთეული - ეგრისის სამეფო წარმოიქმნა (ლაზიკა), რომელიც მალე მოექცა რომის იმპერიის გავლენის ქვეშ. ეგრისის სამეფოს დასაპყრობად ბერძნები და სპარსელები ერთმანეთს ედავებოდნენ. VIII სის დასაწყისში, ეგრისის წინააღმდეგ არაბმა სარდალმა მურვან-ერუმ ილაშქრა და დაარბია. შემდეგ იმერეთი კვლავ საქართველოს ცხოვრების ცენტრში მოექცა. VIII სდან ქუთაისი ჯერ დასავლეთ საქართველოს დედაქალაქი, X-XII სს-ში კი სრულიად საქართველოს დედაქალაქი გახდა. იმერეთის ოქროს ხანა სწორედ ამ პერიოდს უკავშირდება. ამ დროს აშენდა ქართული ხუროთმოძღვრების არანეკლესიური ნიმუშები: ბაგრატის ტაძარი და გელათის სამონასტერო კომპლექსი. ორივე ძველი მსოფლიოს კულტურული მემკვიდრეობის ნიმუშადაა გამოცხადებული. XV სში, საქართველოს ფეოდალური მონარქიის დაშლის შემდეგ, იმერეთი ცალკე ფეოდალურ სახელმწიფოდ - იმერეთის სამეფოდ ნამოყალიბდა. უზენაესი ხელისუფალი მეფე იყო, სამეფო კარზე არსებობდა "დარბაზი" ანუ სახელმწიფო საბჭო.

ქუთაისსა მრავალჯერ მიაღწია აღმავლობას და ასევე მრავალჯერ იქნა აოხრებული თავისი სიმდიდრის და სტრატეგიული მდებარეობის გამო. საუკუნეების განმავლობაში ქუთაისი კულტურულ და საგანმანათლებლო ცენტრს წარმოადგენდა. საბჭოთა პერიოდში ქუთაისი საქართველოს ერთ-ერთი უდიდესი სამრეწველო ცენტრი იყო. დღესდღეისთან ქუთაისი საქართველოს სიდიდით მეორე ქალაქია.

ქუთაისი მსოფლიოს ერთ-ერთი უძველესი, ანტიკური ქალაქია. მითოლოგიური წყაროების მიხედვით,მისი ასაკი 3500 წლით განისაზღვრება.

მითი არგონავტების შესახებ იმერეთსა და ქუთაისსაც უკავშირდება, რომელიც უძველეს დროში ლეგენდარული კოლხეთის სამეფოს ნაწილი იყო. მეფე აიეტის ქალაქს მაშინ "კუტაია" (ქუთაისი) ეწოდებოდა.

უძველესი კულტურის კერები აღმოჩენილია იმერეთის მთელ ტერიტორიაზე: ქუთაისში, ვანში, გეგუთში, ვარციხეში (როფოლლისი), შორაპანში, თერჯოლაში, ხარაგაულსა და სხვ. ხელსაყრელი გეოგრაფიული მდებარეობის გამო ამ დასახლებებს სტრატეგიული კალთაშეკრული ბრძოლიერი მნიშვნელობა ქონდათ. აქ გადიოდა ფიალ სავაჭრო გზები, მან შორის აბრეშუმის გზა, რაც ხელს უწყობდა კულტურისა და ვაჭრობის განვითარებას.

არქეოლოგიური გათხრების შედეგები აფასტურებენ, რომ იმერეთში პირველყოფილ ადამიანის ქვეყდა ალეკოლითის ხანაში უცხოურია. ყველაზე სანიტერესო ვანის ნაქალაქია. ვანი უძველეს კოლხეთის სამეფოს ერთ-ერთ მნიშვნელოვან დასაყრდენს წარმოადგენდა. ვანში ანტიკური ქალაქის ტიპის დასახლება განვითარდა. იგი მეფე აიეტის ერთ-ერთ შესაძლო ქალაქადაა დასახელებული (სხვადასხვა მოხსაზრებით, აიეტის ქალაქი თანამედროვე ქუთაისი, ვანი ან ფოთი იყო). ერთ-ერთი ვერსიის თანახმად,ვანი სტრაბონის მიერ ხახსენები ქალაქმერთ ლევკოთეას ქალაქი იყო. ვანი ძგ.წ. VIII-VII საუკუნეებში უკვე არსებობდა.

პერიოდით თარიღდება აქ აღმოჩენილი კერამიკული მასალა. ვანის აღმავლობა ორ პერიოდს მოიცავს: ძგ.წ. VI-IV და III-I სს. ძგ. წ. VI-IV სს-ში ვანი კოლხეთის სამეფოს ერთ-ერთ აღმინისტრაციული ცენტრი და მმართველი ფეოდის რეზიდენცია იყო. ამას მოწმობს ხის ნაკუღლი და საცხოვრებელი ნაგებობები,მდიდრული სამარხები. ამჟამად ვანში მუზეუმი და ქალაქის ნაგრეგეებია.

ჯილაგანი და ტრადიცია

იმერეთი ვაზოთრნეგა მაღალგანვითარებული სულიერი, სამეურნეო და ესტეტიალური კულტურით.

იმერეთში განვითარებულია მეკვერნეობა, მეფრინდეობა, მესაქონლეობა, მეფრინველეობა, მეფუტკრეობა, რძის პროდუქტების წარმოება, მებაღეობა. სოფლის მეურნეობაში განსაკუთრებული მნიშვნელობა მეკვერნეობასა და მეხილეობას ენიჭებოდა. აქ ხარობდა ვაზის უნიკალური ჯიშებიც. ვაზის გაშენება იმერეთში უხსოვარ დროში დაიწყეს. ქეიფი, ლხინი და დროსტარება იმერლების ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია,ხოლო სიმღერა - იმერელი ხეფრის თანმხლები აერიბუები. ქალაქური სიმღერების ტრადიცია და გიტარის თანხლებით სიმღერების შესრულება იმერეთიდან მოდის. იმერეთში დღესაც, ლხინის დროს, მეეროინე ხალხურ მრავალხმიან, ღირიკულ და სახუმრო სიმღერებს.

იმერეთის ეთნოგრაფიულ ეოფაში შემოინახა ხალხური რელიგიური რიტუალები და წეს-ჩვეულებები. იმერეთში ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული ღღესახსოვნელი ახალი წელი იყო. იმერლები მშენებლობის ოსტატობით და დახვეწილი გემოვნებით გამოირჩეოდნ. იმერეთის სოფლებში ძალიან შთამბეჭდავი მოდიანი კარ-მიდამო, რომლის დაგეგმვის ტრადიცია თაობიდან თაობას გადაეცემოდა. საცხოვრებელი სახლი ეზოს ცენტრში დგას,ოვანი კი მზისკენ არის მიქცეული. სახლები ერთ ან ორსართულიანია. ძველი სახლები კრამიტით არის გადახურული და მონუქურთმებული აივნები აშშენებენ. უადრესად კოლორიტულია სოფლის ოდოდბეები, ამოშენებული წყარეები, მოეფლი ეზოები, ხის აივნებიანი და ბუხრიანი სახლები, სამზარეულოდ განკუთვნილი პატარა ნაგებობები,მარნები და სასიმინდეები. იმერეთის მებუხრეები განთქმულები იყვნენ მოეფ სამართველოში, მათ ქვეყნის სხვადასხვა კუთხეში იწვეოდნენ ბუხრის ასაშენებლად. თითოეულ მათგანს თავისი სტილი და მეთოდი ჰქონდა.

იმერეთის სოფლებს განსაკუთრებული ხიბლი და კოლორიტი ახასიათებს. ერთი ასეთი სოფელი ახანი, რომელიც ზეკარის უღელტეხილთან ახლოს მდებარეობს. ხანში მეორე ათასწლეულით დათარიღებული არქეოლოგიური მასალაც არის აღმოჩენილი, აქვეა წმ. გიორგის ეკლესია. ხანხე ქვეყი სავაჭრო გზა გადიოდა, რამაც ხანელთა ტრადიციულ ეოფაზეს სხვადასხვა კულტურის გავლენა განაპირობა. ამ კულტურის ზოგიერთმა ელემენტმა დღემდე მაღწია. ამ მხრივ სიინტერესოა ხანში შემორჩენილი2იმერეთის ტრადიციული არქიტექტურისათვის უცხო - დარბაზულ-ეზოიანი სახლები, რომლებიც იმერულ ოდა სახლებთან ერთად გხვდება ამ სოფელში. ხანში თითოეული ქუჩა იქ მცხოვრები ვვრის სახელს ატარებდა. მიუხედავად ამისა, რომ ხანში მოინი რელიეფია, აქ მარც მიხდეყნენ მეეენარეობას. ვაფრცელებული იყო მაფლარი და დაბლარი ვაზის ჯიშები,მათ შორის ისეთი უნიკალური, როგორიცაა ალადასტური,ჩხვეიერი, ყველშაეი და სხვ. აქ მეფუტკრეობაც კარგად ყოფილი განვითარებული. განსაკუთრებულად ფასობდა ტყის ფუტკრის თაფლი საუკუნეების მანძილზე სოფელს არაერთი ნერეკი და ანოხები განუცდია. მაგრამ ერთხელ დაკვმული ყოველთვის ახერხებდა აღორძინებას.

სოფელი ქორეთი სახსენდიდან 16 კმ-ის დაშორებით მდებარეობს. სოფელი და მისი მიმდებარე ტერიტორია უძველესი დროიდან ეოფილა დასახლებული. ქორეთის ტერიტორიაზე ბრინჯაოს ხანის 2 ეორკანული სამარხი აღმოჩენილი. სამარხები უშუალოდ ქვაყრილში იყო მოთავსებული. სამარხებში ლითონის ოქრომჭედლურად გაფორმებული იარაღი, სამკაულები და კერამიკული ნივთები აღმოჩნდა. ეს სოფელი განსაკუთრებით სიინტერესოა მარნების სიმრავლით და ვაზის ჯიშების კულტურით. XIX სში ადგილობრივი გვარები გაერთიანებულან და ვეფინის წარმოება ერთად გადაუწყვეტიათ. დღესაც,სოფლის ერთ უბანში, ათამდე ქვევრი, კრამიტით გადახურული მარანი შემოსახულია. ფაფალიანელებმა, თინვებმა, ქვეყრებმა და ვეფინის მოსაფალად საჭირო ინვენტარით. ამ სოფელში მისვლისთანავე,ქვევრი ეონოგრაფიული ეოფა ცოცხლდება და შემდეგ იმერული ხუფრით სრულდება. ქორეთში ორი ეკლესია მდებარეობს. ერთი ბორცვზე დგას, რომელიც წინაქრისტიანული პერიოდის წარმართული სალოცავის ადგილზე აუგიათ. მეორე - X სის ღვთაების ეკლესია სოფლის შესახსენებლად მდებარეობს. დარბაზული ეკლესიის საკურთხეველი ერთი საფეხურით ამაღლებული, სამხრეთ-დასავლეთით კი მთელ სიგრძეზე კარიბჭე აქვს მიშენებული. სუფთად თლილი ქვის კედლები მონუქურთმებულია.

შრომა მეთუნეობის უძველესი კერაა საქართველოში. ამ სოფელში ოდითგანვე თიხის არაჩვეულებრივ ნიმუშებს ამზადებენ. მწირი და სოფლის მეურნეობისთვის გამოუსადგარი წეთელი მიწა, აქაურებისთვის ნამდვილი სიმდიდრის საბადოა. თიხა სოფლიდან 4-5 კმ-ის მაშორებით ტყეში მოიპოვება. თითოეული ნივთის დასამზადებლად, ჭურჭელი იქნება, თონე თუ ქვევრი, სპეციალურ მიწას არჩევენ და ზედენ. აქ მეთუნეობის ტრადიცია და საიდუმლო ყველა ოჯახში დაცულია და მამიდან შვილს მემკვიდრეობით გადაეცემა. შრომაში XX სის დასაწყისში ქარხანა აშენდა, სადაც კერამიკული ნაწარმის ქარხნული წესით დამზადება დაიწყეს, თუმცა ტრადიციულ, მამაპაპურ მეთოდებს თავისი დამფასებელი აქვს. შეუფარებელია თიხის თონეში გამოძცხვარი შოთის პური, კეცსე შემწარი ხოკო და კალმახი. ღვინის შესანახ ჭურჭელი - ქვევრი მიწაში იდგა და გრილად ინახავს ვეინის ცხელი ზაფხულის პირობებში, რაც ვეინის შენახვის ვადას აფრქვევს. ასევე მოსახერხებელია სახმელი წყლის გრილად შენახვა თიხის დოქში. ქართულ ტრადიციულ სუფრაზე მნიშვნელოვანი სადღეგრძელოების შესმა მიღებულია ვანსაკუთრებული, "განსხვავებული", ხოლოდ ნაკმაოდ სამნოდ-ური სასმისებით. ასეთ დროს იყენებენ თიხის ფიალებს, ყანწებს, ჭიჭილებს და კრანტსაც კი.

სოფელ შრომაში მდებარეობს თიხის ნაწარმის დიდი ბაზრობა. აქ თონისა და უზარმაზარი ქვევრების, ქოთნების, კეცების, დოქების, ფიალების, ყანწების, სხვადასხვა ფორმისა და ზომის ჭიჭილების დიდი არჩევანია.

საგზაურეული

იმერლები საოცრად სტუმართმოყვარე ხალხია. აქ მრავალფეროვანი კერძებით უმასპინძლდებიან სტუმარს. კერძებში ნიგოზს იყენებენ, რაც არაჩვეულებრივ გემოს აძლევს ადგილზე მოეკლილ პროდუქტს. იმერეთში განსაკუთრებული კერძები და საკვებია: ხაჭაპური, საცივი, ღომი, მჭადი, ყველი, პური, მწვანილეული, ლობიო, ფხალი, სალათები, თევზი, ფრინველის, ხაქონლისა და ღორის ხორცის კერძების მრავალსახეობა,ბოსტნეული, თაფლი, ხილი,ნირი,მურაბა და სხვა. იმერლებს განსაკუთრებით უყვართ მაყვალისა და მკიუე ეურნის (ისრმის) ზეეენში, ეგ. ისრმმაყვალაში,ნადებული შემწარი ეოწილი. კერძების უმრავლესობა თიხის ჭურჭელში მზადდებოდა და მწვანილეულით იყო გაფორმებული.

ქალაქური მეჯაჭვიჩობა / ოქიტექტურა

ეზრილა

ეზრილას ტაძარი ქართული მონუმენტური ფაფწერის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ძეგლია.

კოშმელქმა შედგება ერთნავიანი ბაზილიკისა და კოშკისაგან. აქვეა სამნოსანტრო შენობათა ნანგრეეები.

წმინდა გიორგის სახელობის ბაზილიკა აგებულია IX ს-ში, 826 წელს გრიგოლ ხანძთელის მიერ.

აღმოსავლეთით მდებარე საცხოვრებელი კოშკი ოთხსართულიანია,კოშკის შიგნით კიბეა აყვანილი.

კოშკის სამხრეთ კედელზე მოთავსებულ წარწერაში ნათქვამია, რომ კოშკი 1141 წელს დემეტრე დავითის ძის მეფობის დროს სიმონ ჭყონდიდელმა ააგო და მშენებელი ყოფილა მაერიკი.

ამავე წელს შეკეთდა თავად ტაძარიც. ტაძრის ინტერიერი XIV საუკუნეში მოუხატავს დამიანეს. დამიანე ქართველი მხატვარი იყო,მისი ფაფწერა უნიკალურია.

გელათის სამონასტრო კომპლექსი

გელათის აკადემია და მონასტერი საქართველოს მეფე დავით IV აღმაშენებელმა 1106 წელს დააარსა. XII-XIII სს-ში გელათი უდიდეს რელიგიურ, საგანმანათლებლო, სამეცნიერო და ფილოსოფიურ ცენტრს წარმოადგენდა. აქ მოღვაწეობდა ცნობილი ფილოსოფოსი იოანე პეტრიწი. აკადემიაში ეეომეტრია, არითმეტიკა, მუსიკა, რიტორიკა, გრამატიკა, ფილოსოფია და ასტრონომია ისწავლებოდა. გელათის დაარსება საქართველოს ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და კულტურულ აღმავლობას უკავშირდება. აქ მებარეობს ღვთისმშობლის სახელობის მთავარი ტაძარი, წმინდა გიორგის ეკლესია, წმინდა ნიკოლოზის ეკლესია, სარეკლო, კარიბჭე და აკადემიის შენობა. ტაძრის ეხო ოთხი მეტრის სიმაღლის გალავნითაა შემოზღუდული. ღვთისმშობლის ტაძარი დავითის მემკვიდრე დემეტრე I-ის მეფობისას, 1130 წელს, აკურთხეს. ტაძრის კედლები მოხატულია ფრესკებით,რომლებიც XII-XVIII სსით თარიღდება. ეანსაკუთრებით აღსანიშნავია ღვთისმშობლის მოხაკური გამოსახულება. ტაძრის ინტერიერის დანარჩენი ნაწილიც მოხატული იყო. 1510 წელს ტაძარი თურქმანმა გადაწვეს, მაგრამ ამავე საუკუნეში თავიდან მოუხატავთ. ამ პერიოდს ეკუთვნის ქტიტორთა ჯგუფურები პორტრეტი და მათ შორის დავით აღმაშენებლის გამოსახულება. გელათის წმ. გიორგის სახელობის ეკლესია XIII სში აუგიათ. დაზიანების შემდეგ იმერეთის მეფის, ბაგრატ III-ის, ბრძანებით, 1510-1562 წლებში, ეკლესია ისევ მოხატეს და ფერდოფალთა სამარხად დაადგინეს. წმ. ნიკოლოზის ეკლესიაც XIII სით თარიღდება. ეკლესია ჯვრის ფორმისაა,დაშენებულია ოთხი სვეტის თავზე. ამ ეკლესიაში წირვა-ლოცვა მხოლოდ წმ. ნიკოლოზს სახსოვლად,მიქმედის დღეს სრულდებოდა. სამრეკლო XIII სში აშენდა. შენობის ქვედა ნაწილში წყარო მოდიოდა, ხოლო შუა ნაწილის პატარა ოთახს, საკარაუდოდ, საკერძობილეკი ეკენებდნენ.

ტაძრის ხაზეთი,ეკლესიის მთავარ შენობასველელში,მდებარეობს დავით აღმაშენებლის საფლავი. მეფეს სურდა, რომ ისეთ ადგილას დაეკრძალა,ა, სადაც ტაძარში მომსვლელი მის საფლავზე ფეხს დადგამდა. ამბობენ, რომ დავითის საფლავის ქვის სიგრძე ძის აენაგობას და სიმაღლეს შეესაბამება. თაღის თავზე, იმ შენობაში, სადაც დავით IV დაკრძალეს, ფრესკები დღესაც შემორჩენილია. მეფის საფლავის წინ,კლდეში ნაჩმული,ქალაქ? ბანკის რკინის კარი კაკიდა. კარი დავითის მემკვიდრეს, დემეტრე I-ს, ბანკაზე ბრწყინვალე გამარჯვების ნიშნად მამის საფლავთან ნამოუკიდია. გელათის საგანძურში მრავალი ხელნაწერი, რელიგიური რელიქვია,ძვირფასი ლითონნენ შესრულებული ჭედური და ფაფრწერული ხატები ინახებოდა.

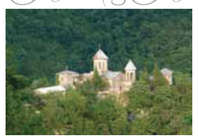

ფლვიფვეის სამონასტრო კომპლექსი

მღვიმეფის მონასტერი სოფელ მღვიმეფში მდებარეობს. ის სანახეფროდ კლდეშია გამოკვეთილი და ანელად მისადგომია. XIII ს-ის ორნაკეთი ტაძარი და XII-XIV საუკუნეების ორსართულიანი სამრეკლო შორიდანაც მოჩანს. ძირითადი ეკლესიის ფასადები შემკულია ჯვრებით. ჩრდილოეთის მხარეს შემორჩენილია XIII ს-ის ფრესკული მხატვრობა,სამხრეთის კედლის მხატვრობა XVI ს-ით თარიღდება. მხატვრობის ქვეშ ფენაზე იკითხება ეკლესიის აშენებლის,რაჭის ერისთავის რატის,მისი მეუღლისა და ძმის პორტრეტები. ეკლესიაში შესასვლელი ხის კარი მონუკურთმებულია და ხუნე კვეთის ოსტატობის უნიკალური ნიმუშია. ტაძრის კანკელის ხის კარი ჭედური ფირფიტებითაა შემკული. ტაძარში ინახებოდა ხელნაწერები და XI ს-ის ჭედური ხატები. ეკლესიის ქვეშ გრძელი ეეორანია, რომელიც საყრდენი თაღებითაა გამაგრებული და ხეობას უკავშირდება.

ეარციხე

ეარციხე - ძველად "ეარდცისეფ" წოდებული ეგრისის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ქალაქი იყო. ბერძნულ წყაროებში პირველად როდიპოლისის სახელით მოიხსენიება. ხელსაყრელი ეეოეკრაფიული მდებარეობის გამო,ეარციხეს სტრატეეიული მნიშვნელობა ჰქონდა. ეარციხის ტერიტორიაზე სავაჭრო გზები გადიოდა. არქეოლოეიური გათხრების შედეგად გამოჩნდა, IV-VI საუკუნეებით დათარიღებული, კოშკებიანი გალავნით გარშემორტყმული ციხე-ქალაქის ნანგრეეები. თავისი რბილი კლიმატით, ლამაზი ხეობებით და სანადირო ადგილებით, ეარციხე ხასეეფ ვეარის და დიდებულთათვის მამრნიფველი ადგილი იყო. შეი საუკუნეებში ეარციხე იმერეთის მეფეთა ერთ-ერთ რეზიდენციად იქცა. დღესდღეისთან შემორჩენილია ძველი ქალაქის ნაშთები და მრავალი ადეილობრივი და სხვა ქვეყნებიდან შემოტანილი კერამიკა. ქართული კონიკის წარმოება ეარციხეს და ხარაგაულის ევარს - ქართული კონიკის პირველი მწარმოებლების ოჯახს უკავშირდება. აქვე მდებარეობს ხარაგაულების XIX სის სასახლე და კონიკის ნამოსახსმელი ატელიე ქარხანა. ეარციხესთან ახლოს მდებარეობს ეეეუთის, XIIს-ის, სასახლის ნანგრეეები და ძველი სასაფლაო.

ქაცხის სვეტი

კაცხის სვეტი ქალაქ ჭიათურასთან მდებარეობს, მეინარეების, კაცხურისა და ღვითორის, ხეობაში.

40 მეტრ სიმაღლის კლდის ბაქანზე ორი ეკლესიაა აღმართული, სადაც მხოლოდ თოკის კიბით შეიძლება ასვლა. საკრთველოსთვის ეკლესიის ასეთი მდებარეობა არ იყო დამახასიათებელი. ასეთ ადეილებში სამლოცველოების აეგებას მკვლევარები მეხვეტეობას უკავშირებენ, რომელიც ახლო აღმოსავლეთში VI სში იყო გავრცელებული. ქრისტიანულ საკრთველოს კი სირთისა და ახლო აღმოსავლეთთან მჭიდრო კულტურული ურთიერთობა ჰქონდა. საეარაუდოდ, კაცხის სვეტი მონოფფხეტე განფეეეალთა სამყოფელი იყო. უძველესი ეკლესია V სით თარიღდება და, ადეილზე მოპოვებული ქვით, მშრალადაა ნაგები. მისი აეხსნი კლდეშია გამოკვეთილი. მეორე, VI საუკუნის ეკლესია, ქვემოდან ახიდული, კარგად ეათლილი ქვითაა ნაგები. ქვედა სართულში კი კლდეში გამოკვეთილი,გამოუკვლეველი სამარხია.

ღირსული ტურისტული ობიექტები

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნულ პარკს რამდენიმე შესასვლელი აქვს. ერთ-ერთი მათგანი ხარაგაულის რაიონის სოფელ მარეულისში მდებარეეეს. თავად ბორჯომ-ხარაგაულის პარკი უდიდესია ეეროპაში. მისი ტერიტორია 76000 ჰექტარს აღემატება, რაც საქართველოს ფართობის თითქმის 1 %-ს შეადეეენს. ნაკრძალი აკარა-იმერეთის ქედის აღმოსავლეთის მონაკეეთის ჩრდილოეთ და სამხრეთ ფეფდობებზეა გადაშლილი. მისი უკიდურესი ჩრდილოეთი ნაწილი ეკეოდინარეულად იმ ადეილს ემოხვევა,სადაც აკარა-იმერეთის ქედი ლეხის ქედში გადადის. ეროვნულ ნაკრძალში კოლხეთის, კავკასიის, წინა აზიისა და მცირე აზიისთვის დამახასიათებელი მცენარეულობა ერთად არის წარმოდეეენილი. სწორედ ბიომრავალფეროვნება განსაზღვრავს ეროვნული პარკის უნიკალურობას. ეროვნული პარკის ჩრდილოეთის ნაწილები ზღვის დონიდან 1000 - 1800 მეტრის სიმაღლეზე გადის და მდინარე ჩხერიმელას მარცხენა სანაპიროს მიეკუთვნება. პარკი ეშაზეფრება ხარაგაულის რაიონის სოფლებს: ნუნისს,ზეარეს,ფარანს,მოლეთის,მარეულის,ლეეენარს, სსლეთს,ფარცხანს და ხიდარს. პარკის ამ ნაწილში უმეტესად კოლხური ტიპის ტყის მასივებია გავრცელებული. აქ ბინადრობენ მტაცებელი ფაფუმეფრინველები და ნეღოსანი ცხოველები, აერეთვე ეშეიათი ფრინველები. ეროვნული პარკის ხარაგაულის ნაწილში მრავალი ისტორიული ძეგლია შემორჩენილი. მათ შორის აღსანიშნავია "ჩანის ჯვარი"-ს მთა, რომლის სიმაღლე 2439 მეტრს აღწეეს. ეს მთა საქართველოში ქრისტიანობის გავრცელებას უკავშირდება. გალმოკეფნის თანახმად,წმინდა მოციქულები ანდრია პირველწოდებული, ხეთმონ კანანელი და მატაია საქართველოში ღვთისმშობლის ფიმეეიდნენ და ხელოვანმნელი ხატი შემოაბძანეს. მათეე აღეშაროავთ პირველი ქრისტიანული ხატი. იმ ადეილსა და მთას კი,რომელზედაც ჯვარი იდგა,"ჩანის ჯვარი ეწოდა".

სათაფლიას ნაკრძალი

სათაფლიის ნაკრძალი ქუთაისის მახლობლად, სათაფლიის მთაზე მდებარეობს. ნაკრძალში იშვიათი ბეელოეეიური, პალეონტოლოგიური, სპელეოლოგიური, ხოლოეიური და ბოტანიკური ნიშეები არსებობს. მისი საერთო ფართობი 354 ჰექტარია, რელიეფი მთაკორიანია და თითქმის მთლიანად კოლხური ტიპის ტყეეებითაა დფფარული. ნაკრძალის ტერიტორიაზე მრავალი კარსტული მეეიეზეა. ეეეეალაზე სანიტერესოა სამგზაურალის ხერხე მდებარე "სათაფლიის მეეიეზე." იგი ლეეეფფეული ტიპისაა, ეანშტეიეებებთთ და დარბაზებით,რომელთათვისაც ერთთ ლირიკული სახელები დაუეეშეეიათ: "ეუემბათოვანი," "ნაოვეფნოვნის სასაფლაო" და სხვ. მეეიეზე მდიდარია სტალაკტიტებით, სტალაგმიტებითა და ფარდებით. მისი საერთო სიგრძე 600 მეტრია. მასში პატარა მდინარე მიედინება,რომელსაც 30 მილიონი წლის მანძილზე გამოუკვეთავს მეეიეზე. ერთ-ერთ დარბაზში ჯაა, რომელშიც ნანმეეარი ვარდება,ფსკეარზე კი პატარა ტბაა. აქვე აღმოჩენილი დინოზაურის 200-მეტე ნაკვალეკი, რომელშიც, ორ ინარუნდა, კორეკვებზეა ადბეკეფილი. ჩრდილეოეთით ეკეიფლებით დფფარული კლდოვანი ეკლეოვანი ეკეალეფეა. ამ კლდეში ეუეტკრის მრავალი ოჯახი ბინადრობს. სწორედ ამ ფუტკრების არსებობამ განაპირობა,რომ ნაკრძალს და მეეიეზეს "სათაფლიია" ეწოდა. სათაფლიის მეეიეზე ეკეოდენ ოწყობილია. ნაკრძალის ტერიტორიაზე კი ფუნქციონირებს ბიოსაკეეეოლოგიური მუზეუმი.

აჯამეთის ნაკრძალი

აჯამეთის ნაკრძალი საინტერესოა თავისი მრავალფეროვანი მცენარეებით, გარეული ფრინველებით და ცხოველებით. ისტორიულ წყაროებში აჯამეთი პირველად ბოიხსენიება მეფეს დავით აღმაშენებლის ისტორიკოსის მიერ,მე-11 საუკუნის მეორე ნახევარში,როგორც ხანადრო ადგილი. ეახუშტის ცნობით,"აჯამეთი არს ხანადრო მეფეთა,აღვსილი დიდ-მცირეთა ნადირთა".

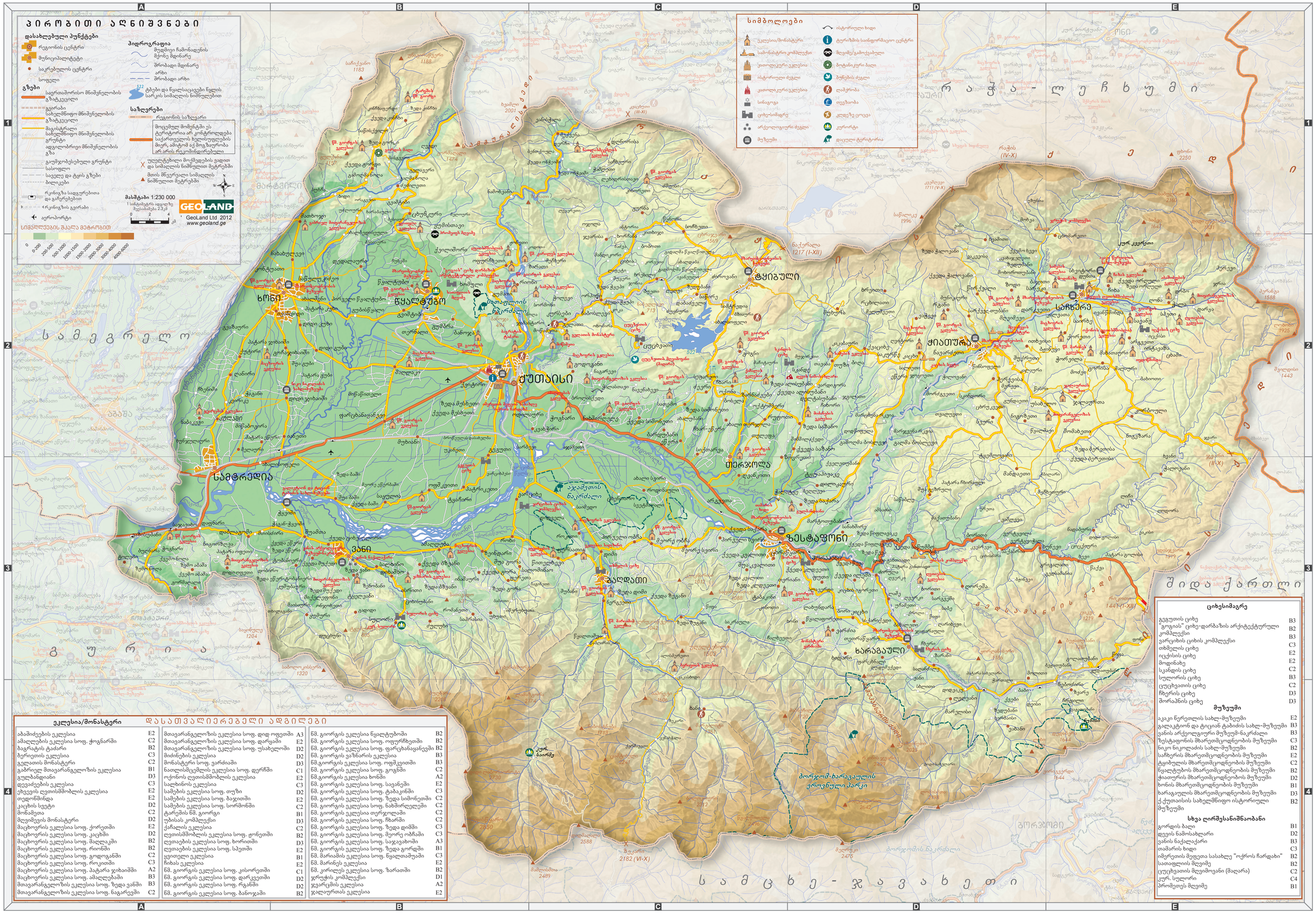
პირობითი აღნიშვნები
დასახლებული პუნქტები
რეგიონის ცენტრი
მუნიციპალიტეტი
საკრებულოს ცენტრი
სოფელი
გზები
საერთაშორისო მნიშვნელობის გზატკეცილი
გვირაბი
სახელმწიფო მნიშვნელობის გზატკეცილი
მაგისტრალი
სახელმწიფო მნიშვნელობის გრუნტი
ადგილობრივი მნიშვნელობის გზა
გაუმჯობესებული გრუნტი
სასოფლო
საველე და ტყის გზები
ბილიკები
რკინიგზა საფეხურებითა და გარეკნებებით
რკინიგზის გვირაბი
აეროპორტი
ჰიდროგრაფია
მუდმივი ჩამონადენის მქონე მდინარე
მრავალი მდინარე
არხი
მრავალი არხი
ტბები და ნაყალსაცავები წყლის სარკის სიმაღლის ნიშნულებით
საზღვრები
რეგიონის საზღვარი
მოცემულ მომენტში ეს ტერიტორია არ კონტროლდება საქართველოს ხელისუფლების მიერ, ამიტომ აქ მოგზაურობა არ არის რეკომენდირებული
უღელტეხილი მოიმედების ვადით და სიმაღლის ნიშნულით მეტრებში
მთის მწვერვალი სიმაღლის ნიშნულით მეტრებში
W
E
მასშტაბი 1:230 000
1 სანტიმეტრს ადგილზე შეესაბამება 2.3 კმ
0 2 4 კმ
GEOLAND
GeoLand Ltd 2012
www.geoland.ge
სიმაღლეების შკალა მეტროებით
0 0-200 200-500 500-1000 1000-1500 1500-2000 2000-3000 3000-4000 4000-6000
სიმბოლოები
ეკლესია/მონასტერი
სამონასტრო კომპლექსი
ეთნოლოგიური ეკლესია
ისტორიული ეკლესია
ეთნოლოგიური ძეგლი
სინაგოგა
ციხე-სამყარე
არქეოლოგიური ძეგლი
მუზეუმი
ისტორიული ხიდი
ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრი
ზღვიმე/გამოქვაბული
ბოტანიკური ბაღი
ბუნების ძეგლი
ლაშქრობა
თევზაობა
ცალფეზე ცოცვა
კურორტი
დაცული ტერიტორია
რაჭა-ლეჩხუმი
ქუთაისი
ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი
ციხესიმაგრე
გეგუთის ციხე B3
"გოგიას" ციხე-დარაბაზის არქიტექტურული კომპლექსი B2
ვარციხის ციხის კომპლექსი C3
თხმელის ციხე E2
იცქისის ციხე E2
მოდინახე E2
სკანდის ციხე C2
სულორის ციხე B3
ცუცხვათის ციხე C2
ჩხერის ციხე D3
შორაპნის ციხე D3
მუზეუმი
აკაკი წერეთლის სახლ-მუზეუმი E2
გალაკტიონ და ტიციან ტაბიძის სახლ-მუზეუმი B3
ვანის არქეოლოგიური მუზეუმ-ნაკრძალი B3
ზესტაფონის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი C3
ნიკო ნიკოლაძის სახლ-მუზეუმი B2
საჩხერის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი E2
ტყიბულის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი C2
წყალტუბოს მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი B2
ჭიათურის მხარეთმცოდნეობოს მუზეუმი D2
ხონის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი B1
ხარაგაულის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი D3
ქ.ქუთაისის სახელმწიფო ისტორიული მუზეუმი B2
სხვა ღირშესანიშნაობანი
გორდის ბაღი B1
დვეის ნამოსახლარი D2
ვანის ნაკალაქარი B3
თამარის ხიდი C3
იმერეთის მეფეთა სასახლე "ოქროს ჩარდახი" B2
სათაფლიის მღვიმე B2
ცუცხვათის მღვიმოვანი (მაღარა) C2
კურ. სულორი C4
პრომეთეს მღვიმე B1
ეკლესია/მონასტერი
აბაშიძეების ეკლესია E2
ამაღლების ეკლესია სოფ. ჭოგნარში C2
ბაგრატის ტაძარი B2
ბერიეთის ეკლესია C3
გელათის მონასტერი C2
გაბრიელ მთავარანგელოზის ეკლესია B1
გუღბანდიანი D3
დეკანეულების ეკლესია C3
ეხვევის ღვთისმშობლის ეკლესია E2
თეფლინმინდა E2
კაცხის სვეტი D2
მონამეთა C2
მღვიმევის მონასტერი D2
მაცხოვრის ეკლესია სოფ. ქორეთში E2
მაცხოვრის ეკლესია სოფ. კაცხში D2
მაცხოვრის ეკლესია სოფ. მაღლაკში B2
მაცხოვრის ეკლესია სოფ. რიონში B2
მაცხოვრის ეკლესია სოფ. გოდოგანში C2
მაცხოვრის ეკლესია სოფ. როკითში C3
მაცხოვრის ეკლესია სოფ. პატარა ჯიხაიშში A2
მაცხოვრის ეკლესია სოფ. ამაღლებაში B3
მთავარანგელოზის ეკლესია სოფ. ზედა ვანში B3
მთავარანგელოზის ეკლესია სოფ. ნაგარეულში C2
მთავარანგელოზის ეკლესია სოფ. დიდ ოფეთში A3
მთავარანგელოზის ეკლესია სოფ. დარეაში E2
მთავარანგელოზის ეკლესია სოფ. უსახელოში D2
მძიძინების ეკლესია D2
მონასტერი სოფ. ვარძიაში D3
ნათლისმცემლის ეკლესია სოფ. დერწაში C1
ოქროსის ღვთისმშობლის ეკლესია E2
საღლინოს ეკლესია C3
სამების ეკლესია სოფ. თუზი D2
სამების ეკლესია სოფ. ბაჯიფაში E2
სამების ეკლესია სოფ. ხორმრნაში C2
ტარეშის წმ. გიორგი B1
უბისას კომპლექსი D3
ქაჩალის ეკლესია C2
ღვთისმშობლის ეკლესია სოფ. ფონეთში B2
ღვთაების ეკლესია სოფ. ხორიფაში D3
ღვთაების ეკლესია სოფ. სპეიში E2
ყვითელი ეკლესია B1
ჩიხას ეკლესია E2
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. კისორეთში C1
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. დარეკეთში D2
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. რგანში D2
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. ბანოჯაში B2
წმ. გიორგის ეკლესია წყალტუბოში B2
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. ოფურრხეთში B2
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. ფარცხანაყანევში B2
წმ. გიორგის ეკლესია ვაზნარის ეკლესია B3
წმ.გიორგის ეკლესია სოფ. ოფშკვითში B3
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. გოგეში C2
წმ.გიორგის ეკლესია ხოხში A2
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. სავანეში E2
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. ტაბაკინში C3
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. ზედა სიმონეთში C2
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. ნახშირღელეში C2
წმ. გიორგის ეკლესია თერჯოლაში C2
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. ჩხარში C2
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. ზედა დიმში C3
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. მეორე ობჩაში C3
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. საფაეთაბოში A3
წმ. გიორგის ეკლესია სოფ. ზედა გორდში B1
წმ. მარიამის ეკლესია სოფ. ნყალთაშუაში C3
წმ. მარინეს ეკლესია E2
წმ. კირილეს ეკლესია სოფ. ზარათში B2
ჯრუჭის კომპლექსი D1
ჯვარცმის ეკლესია A2
ჯალაურთას ეკლესია E2
A
B
C
D
E
1
2
3
4